

R. D. Laing

AZ ÉLMÉNY POLITIKÁJA

AZ ÉDENKERT MADARA

A sorozat további kötetei

A meghasadt én

Az én és mások

Bölcsek, balgák, bolondok

R. D. Laing

AZ ÉLMÉNY POLITIKÁJA

AZ ÉDENKERT MADARA

A fordítás alapja:

R. D. Laing: *The Politics of Experience and The Bird of Paradise.*

Original English language edition first published by Penguin Books Ltd, London.

Text copyright © R. D. Laing, 1967

Fordította © Árokszállásy Zoltán, 2005

Szerkesztette: Orosz Ildikó

Borító: Lobotworks

HVG Könyvek

Kiadóvezető: Budaházy Árpád

Felelős szerkesztő: Tanács Eszter

ISBN 978-963-304-588-6

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeszeti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2018

Felelős kiadó: Szauer Péter

www.hvgkonyvek.hu

Belívterv és nyomdai előkészítés: Molnár Zsuzsa

Nyomás: Gyomai Kner Nyomda Zrt.

Felelős vezető: Erdős Tamás

Gyermekeimnek

TARTALOM

Bevezetés	9
Az élmény politikája	12
1. Emberek és élmények	14
2. A pszichoterápia élménye	40
3. Az élmény misztifikálása	50
4. Mi és ők	68
5. A skizofrén élmény	88
6. A transzcendens élmény	113
7. Tíznapos utazás	126
Az Édenkert madara	144
Függelék	164
Jegyzetek	166
Név- és tárgymutató	170

BEVEZETÉS

Manapság nemigen írnak megbocsátható könyveket. A fekete vászon, a csend a képernyőn, az üres papírlap talán még elmegy. Az igazságnak nemigen van köze a társadalmi „valósághoz”. Eseményeink álesemények, amelyekhez hamis tudattal alkalmazkodunk, mintha valódiak és igaziak, sőt még tetszetősek is lennének. Az emberi társadalomban az igazság ma nem annyira abban rejlik, hogy mi micsoda, hanem abban, hogy mi nem. Társadalmi valóságunk riasztó a száműzött igazság fényében, szépség pedig szinte már nem is létezik, hacsak nem hazug.

Mit tehetünk? Mi, akik félig-meddig még élünk itt, a vénülő kapitalizmus helyyel-közzel már elmeszesedő szívében, tehetünk-e többet, mint hogy elmerengünk a bennünket körülvevő és bennünk lezajló romlásra? Tehetünk-e többet, mint hogy a csalódás és a kudarc szomorú és megkeseredett dalait énekelgetjük?¹

A ma feladata az, ami a múltnak nem sikerült: teljesen tudatos és önkritikus emberi képet rajzolni az emberről.

A gondolkodás, érzés és cselekvés kiindulópontja csakis a saját elidegenedésünk lehet. Ennek néhány változatát fogom szemügyre venni az alábbiakban.

Mindannyian gyilkosok és prostituáltak vagyunk, tartozunk akármelyik kultúrához, társadalomhoz, osztályhoz és nemzethez, tartjuk magunkat akármilyen normálisnak, erkölcsösnek és érettnek.

Az emberiség el van zárva igazi lehetőségeitől. Emiatt nem juthatunk közös álláspontra abban a kérdésben, hogy mit is jelent a józan ész egészsége, és miben áll az úgynevezett örültek örültsége.² Többre van azonban szükség, mint a felháborodott emberiség jajkiáltására.

Elidegenedésünk a gyökerekig hatol. E nélkül a felismerés nélkül nem kezdhetünk el komolyan gondolkodni a mai emberi közösségek életének semmilyen aspektusán. A különböző nézőpontok, gondolatmenetek és kifejezésmódok ellenére ez egyesít olyan sokféle gondolkodót, mint Marx, Kierkegaard, Nietzsche, Freud, Heidegger, Tillich és Sartre.³

Zavart és kizökent teremtmények vagyunk, igazi énünk-től éppúgy idegenek, mint egymástól, valamint a szellemi és az anyagi világtól – örültek még abból az ideális nézőpontból is, amelyet megpillanthatunk, de magunkévá nem tehetünk.

Olyan világba születtünk, ahol elidegenedés vár ránk. Feltételelesen emberek vagyunk, csak hogy elidegenedett állapotban, s ez az állapot messze nem természetes. Az elidegenedés csakis úgy lehet a mostani sorsunk, hogy emberek más embereken a legkegyetlenebb erőszakot gyakorolják.